

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az ítéltábla dr. Kövesdi Zoltán ügyvéd által képviselt **felperesnek** dr. Hollósy Tamás ügyvéd valamint III. és IV. r. alperesek, mint törvényes képviselők által képviselt **kk. I.r., kk. II.r., III.r., IV.r. alperesek** ellen **végrendelet érvénytelenségének megállapítása** iránt indított perében, a Vas Megyei Bíróság 2010. november 22. napján kelt 17.P.20.781/2009/30. számú ítéletével szemben, a felperes által 33. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán - tárgyaláson - meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla a megyei bíróság ítéletét azzal a pontosítással hagyja helyben, hogy az állam terhén maradó 144.375.-(Egyszáznegyvennégyezer-háromszázhetvenöt) forint helyesen szakértői díj.

Köteles a felperes megfizetni az alpereseknek, mint egyetemleges jogosultaknak 15 napon belül 150.000.-(Egyszázötvenezer) forint másodfokú perköltséget, az államnak pedig az illetékügyben eljáró hatóság felhívására 318.000.-(Háromszáztizennyolcezer) forint feljegyzett fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s :

A megyei bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletében a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alpereseknek 15 napon belül 300.000.-Ft + áfa perköltséget, az államnak pedig 318.000.-Ft illetéket. Megállapította, hogy az eljárás során felmerült 144.375.-Ft eljárási illeték az állam terhén marad.

Határozata indokolásában megállapította, hogy a 2008. augusztus 19-én végintézkedés hátrahagyása mellett meghalt néhai "A" örökhagyó hagyatékát a közjegyző végrendeleti öröklés jogcímén ideiglenes hatállyal az alpereseknek adta át. Az örökhagyó leszármazó és túlélő házastárs hátrahagyása nélkül hunyt el. Végintézkedés hiányában törvényes örököse lenne testvére, azaz "A" jogán annak három gyermeke: "B", "A" és "C".

A felperes "B" gyermeke, a III. r. alperes pedig "C" gyermeke. A bíróság megállapítása szerint az örökhagyó 2006. július 24-én a "**Helység**"1, szám alatti ... hrsz.-ú ingatlan tekintetében a felperes javára végrendelkezett, az örökhagyó megjelölés felett "A" névaláírás szerepel, alatta személyi igazolvány szám, alatta pedig a lakcím ("**Helység**"1,). Keltezésként 2006. július 24-ét tartalmaz a végrendelet.

Az örökhagyó saját kézírásával 2006. augusztus 1-én nyilatkozatot készített, amelyben kijelentette, hogy "B"-t és családját kitiltja az örökségből, tőle sem ingó, sem ingatlan vagyont nem örökölhettek.

"**Helység**"1-en 2008. május 25-én "A" névaláírótól kézírással újabb végrendelet készült, ezen végintézkedésben kerültek megnevezésre örökösként az alperesek.

A megyei bíróság az alperesek védekezésére is figyelemmel mindenekelőtt kiemelte, hogy a Ptk.653. §-a értelmében a végrendelet érvénytelenségére csak az hivatkozhat, aki az érvénytelenség megállapítása esetében maga örököl, vagy tehertől mentesül. A Legfelsőbb Bíróság Pk. 85. számú állásfoglalásának b.) pontjában foglaltak szerint az alaki fogyatékoságban szenvedő végrendelet érvénytelen ugyan, de ezt csak kifogás esetén lehet figyelembe venni, és csak az érvényesített megtámadási ok alapján, csak a perben álló felek egymás közti viszonyában lehet érvénytelennek nyilvánítani. Utalt arra, hogy az alperesek több egymással versengő végrendelet esetén kifogás útján hivatkozhatnak a korábbi végrendelet érvénytelenségére (EBH.2001.416, LB Pfv.II.21.926/1999/5). A perbeli esetben az örökhagyó egymást követő időpontban alkotta a tartalmilag egymást kizáró végrendeleteit. Ahhoz, hogy a felperes a korábbi végrendelet alapján örökössé váljék, nemcsak a későbbi végrendelet érvénytelenségének bizonyítására van szükség, hanem arra is, hogy a felperes javára szóló végrendelet érvényes legyen (LB.Pfv.II.20.286/2000/3.).

A 2006. július 24-i végrendelet a végrendelkezés helyét nem jelöli meg, holott a Ptk.629. § (1) bekezdése megkívánja, hogy a végrendelet keltének helye az okiratból kitűnjék. Az ítélkezési gyakorlat a keltezés helyének elfogadja a lakcím feltüntetését is, feltéve, ha azt a végrendeleten való elhelyezésből kitűnően az örökhagyó a végrendelkezés helyének megjelöléséül szánta. A perbeli végrendeletből nem tűnik ki egyértelműen, hogy a "**Helység**"1, szám megjelölésével az örökhagyó a végrendelkezés helyét kívánta volna megjelölni. A keltezés időpontját ugyan kifejezetten megjelölte, a lakáscímet ugyanakkor egyrészt magára a hagyaték részét képező vagyontárgy megnevezésére vonatkoztatta, másrészt pedig a személyi adatok között tüntette fel. Ezen formai elhelyezésből nem lehet arra az álláspontra jutni, hogy a keltezés helyeként tüntette volna fel. Az örökhagyó lakcímének feltüntetése a végrendeleten a keltezés helyének megjelölését, mint érvényességi feltételt nem pótolja (LB.Pfv.II.20.290/2008/5.). A végintézkedésnek ezt az alaki hiányát nem lehet pótolni a végrendelkezés valóságos helyének a bizonyításával.

A „favor testamenti” elvének alkalmazása sem kerülhet szóba, ugyanis ez a végrendelet értelmezési szabálya. Az akarat elv csak az érvényes végrendelet esetében ad lehetőséget a

végrendelkező valódi akaratának a vizsgálatára, de az érvénytelenség orvoslására nem szolgálhat.

A 2006. július 24-i végrendelet az első fokú ítélet szerint tehát érvénytelen, így erre a felperes örökös minőséget nem alapíthat.

A megyei bíróság kitért arra is, hogy a felperes "B" törvényes örökös gyermeke. Édesapja esetleges lemondása esetén felmerülhet, hogy törvényes öröklés jogcímén kérheti az érvénytelenség megállapítását. A 2006. augusztus 1-jei nyilatkozattal azonban az örökhagyó a kötelesrészt meghaladó törvényes öröklésből a felperest is kizárta, így törvényes öröklés jogcímén sem részesülhetne juttatásban.

A kifejtettekre figyelemmel úgy foglalt állást a bíróság, hogy a felperesnek nincs keresetőségi joga a 2008. május 25-i végrendelet érvénytelenségének megállapítása tekintetében.

A felperes fellebbezésében kérte az ítélet megváltoztatását, a 2006. július 24-i végrendelet érvényességének és a 2008. május 25-i végrendelet érvénytelenségének megállapítását, ennek megfelelően az alpereseknek a hagyaték felperesre eső részének kiadására kötelezését. A fellebbezési álláspont szerint a felperes keresetőségi joga fennáll, mert a 2006. július 24-i végrendelet érvényes. A végrendelet érvényességének vizsgálatánál érvényre kell juttatni azt az alapvető öröklési jogi elvet, hogy a végrendelkező akarata érvényesüljön. A Legfelsőbb Bíróság 82. számú Pk. állásfoglalása értelmében a végrendeletet úgy kell értelmezni, hogy az örökhagyó akarata a lehetőség határai között a legmesszebbmenően érvényre jusson, a végrendelet érvényes legyen és hatályban maradjon. Ezen alapvető elv, azaz a „favor testamenti” érvényre juttatása a bíróság feladata.

A perbeli esetben a végrendelkezés keletkezésének helye a végrendeletből és annak körülményeiből egyértelműen megállapítható. A 2008. május 25-i végintézkedés tekintetében pedig írásszakértői véleménnyel került alátámasztásra a végintézkedés érvénytelensége.

Az alperesek fellebbezési ellenkérelme az ítélet helybenhagyására irányult. Álláspontjuk szerint a felperes javára szóló végrendelet az elsőfokú ítéletben foglaltak alapján érvénytelen, ugyanakkor a bíróság által értékelt másik, az örökhagyótól 2006-ban keletkezett okirat nem kitagadást tartalmaz, a felperes nem minősül kötelesrésze jogosult törvényes örökösnek, a nyilatkozat csupán kizárásnak felel meg.

A felperes fellebbezése az alábbiak szerint nem megalapozott.

A megyei bíróság a per eldöntéséhez szükséges bizonyítási eljárást lefolytatta, a beszerzett peradatok okszerű és logikai ellentmondástól mentes mérlegelésével helyes tényállást állapított meg. A keresetet elutasító döntése megalapozott, annak indokaival az ítélőtábla túlnyomórészt egyetértett.

A perben - miként az elsőfokú bíróság is rámutatott - elsődlegesen abban a kérdésben kellett állást foglalni, hogy a felperes rendelkezik-e a 2008. május 25-i végrendelet érvénytelenségének megállapítására irányuló igény érvényesítéséhez szükséges - a Ptk.653. §-a által megkívánt - perbeli legitimációval. Ez akkor áll fenn, ha a felperes az alperesek

javára szóló végrendelet érvénytelenségének megállapítása esetén maga örököl, vagy tehertől szabadul. A felperes a perbeli legitimációját megalapozó körülményként az örökhagyó 2006. július 24-i végrendeletére hivatkozott, az alperesek azonban - kifogás útján - ennek a végrendeletnek az érvényességét támadták.

A megyei bíróság a végrendelet tartalmának, formájának és logikai rendszerének helyes értékelésével és a Ptk.629. § (1) bekezdésének helyes alkalmazásával állapította meg, hogy a 2006. július 24-én kelt végrendeletből nem tűnik ki a keltezés helye, így az érvénytelen. A fentebb megjelölt jogszabályi rendelkezés nem határozza ugyan meg, hogy a keltezés helyének a végrendelet mely részén kell lennie, az az okirat bármely részén elhelyezhető, nem szükséges, hogy az általános szokásoknak megfelelően a végrendelet végén, közvetlenül az aláírás előtt vagy mellett legyen. Ki kell azonban tennie annak, hogy a végrendelet keltezés helyét kívánta megjelölni.

A perbeli esetben az örökhagyó mind a végrendelet szöveges részében, mind pedig az aláírása alatt feltüntette a **"Helység"1**, címet. Az előbbi azonban kétségtelenül a hagyaték tárgyának megjelöléséül szolgál, míg a névaláírás alatti cím az okirat bal oldalán feltüntetett „Kelt: 2006. július 24.” megjegyzéstől teljesen elkülönítve, az okirat jobb oldalán levő oszlopban szerepel, ahol egymás alatt az örökhagyó neve, örökhagyói minősége, a személyigazolványának száma, majd a lakcím követi egymást. A cím - csakúgy mint a tanúk esetében, ahol ugyanezen adatok, ugyanezen sorrendben és elhelyezéssel kerültek feltüntetésre - a személyazonosságot tanúsító adatként került megjelölésre, így a keltezés helye megjelölésének nem tekinthető.

Helyesen foglalt állást tehát az elsőfokú bíróság annak megállapításával, hogy a 2006. július 24-i végrendelet érvénytelen. Ugyancsak helytálló - a fellebbezésben foglaltakkal szemben - az a jogi álláspontja, hogy ezen alaki hiba utólagos orvoslására nincs jogszabályi lehetőség. A „favor-testamenti” elvének alkalmazására azért nincs mód, mert az a végrendelet tartalmának értelmezése körében irányadó jogelv, az akarat elv érvényre juttatásának csak érvényes végrendelet esetén van helye, az alaki érvénytelenség orvoslására ugyanakkor nem szolgálhat.

A megyei bíróság értékelte az örökhagyó 2006. augusztus 1-jén kelt nyilatkozatának tartalmát, és - azt vizsgálva, hogy a felperes törvényes örökös minőségének feltételezett bekövetkezése esetén a nyilatkozat milyen érdemi kihatással lenne a felperes perbeli legitimációjára - állást foglalt annak jogi minősítésével kapcsolatban is. Az ítéletábra álláspontja szerint azonban a megyei bíróság fenti körben kifejtett indokai a per eldöntése tekintetében - az alábbiakra figyelemmel - nem bírnak relevanciával, ezért azokat a másodfokú bíróság az indokolásból - mint szükségtelent - mellőzte.

A felperes ugyanis a 2006. július 24-i végrendelet érvényességére - tehát végrendeleti örökös, nem pedig törvényes örökös minőségére - alapította perbeli legitimációját. A felperes a Ptk.608. § (2) és a 607. § (2) és (3) bekezdése szerint csak az édesapja, **"B"** öröklésből való kiesése esetén válna az örökhagyónak - a Ptk.661. § által meghatározott személyi körbe nem tartozó, tehát kötelesrészre nem jogosult - törvényes örökösévé. Ez a feltételezett, de be nem következett helyzet azonban a felperesnek a 2008. május 25-i végrendelet érvénytelenségének megállapítása iránti perbeli legitimációját jelen perben nem alapozhatja meg, így annak vizsgálatára sincs szükség.

A fentebb kifejtettek szerint az elsőfokú bíróság a felperes perbeli legitimációjának hiányára figyelemmel megalapozottan utasította el - annak további érdemi vizsgálata nélkül - a 2008. május 25-én kelt végrendelet érvénytelenségének megállapítása iránti keresetet, ezért az ítélőtábla az első fokú ítéletet a Pp.253. § (2) bekezdése alapján érdemben helybenhagyta. A perköltségviselésre irányuló rendelkezéseket részben pontosította, mivel észlelte, hogy az elsőfokú ítélet elírás folytán az állam által előlegezett szakértői díj (144.375.-Ft) helyett eljárási illeték viseléséről rendelkezett.

Az eredménytelenül fellebbező felperes a Pp.78. § (1) bekezdése alapján köteles megfizetni az államnak a feljegyzett fellebbezési illetéket, az alpereseknek pedig a 32/2003.(VIII.22.) IM. rendelet 3. § (2) bekezdés a.) pontja és (5) bekezdése szerint megállapított - az áfát is magában foglaló - ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget.

Győr, 2011. november 7. napján

Dr. Világi Erzsébet sk.
a tanács elnöke

Dr. Maurer Ádám sk.
előadó bíró

Dr. Havasiné dr. Orbán Mária sk.
bíró

A kiadmány hitelül:

Kiadó: